

گفت‌وگو با رضا صابری، نویسنده و کارگردان پیشکسوت تئاتر ایران

تئاتر شغل من است باید از آن نگهداری کنم

نمایی از نمایش «ایرانیان» به کارگردانی رضا صابری

عکس: کاوه کریمی

«شنا در آتش»؛ به نظرم دوره دوازدهم بسیار باشکوه بود؛ از جشنواره یکم تا بیست و سوم چهارم، بهترین دوره‌های جشنواره بود و یک دفعه افت کرد و مدیران تازه‌ای آمدند و این کار هم نبودند، دغدغه تئاتر هم نداشتند و دنبال این ماجرا و آن ماجرا رفتند و پیوسته از آن شاخه بریدند و به آن شاخه پریدند و این بدنه جشنواره را هرس کرده‌اند و الآن چیزی را که موجود است، نمی‌شود گفت که جشنواره هست، چون رنگ و بویی به آن معنا که ما آشنایی داریم، ندارد. جشنواره خودش یک شکل، شمایل، شخصیت و روشی دارد.

بهترین جایزه‌ای را که از فجر گرفته‌اید یادتان است؟ کدام جایزه شیرین‌تر است؟ جایزه‌های دوره دوازدهم برای من شیرین‌تر بود. من تقریباً پنج، شش دوره از جشنواره جایزه گرفتم ولی دوره دوازدهم برای من شیرین‌تر است چون در اوج بی پولی یک دفعه پول قلبه‌ای به دستم برسد خاطر انگیز می‌شود.

زندگی‌تان را تغییر داد؟
بله، واقعاً تغییر داد!

چه برنامه‌ای برای اجرای عمومی «ایرانیان» دارید؟
صحبت‌هایی کرده‌ایم که در تهران و در تالار وحدت ۱۰ شبی اجرا شود ولی هنوز به نتیجه نرسیده‌ایم. ولی ۱۰ شب اجرای یک نمایش دینی در تهران بسیار خطرناک است.

چه خطری دارد؟
خطری که از کار استقبال نشود، حالا به هر دلیلی... ولی داریم تلاش می‌کنیم که در تهران اجرا شود.

و قابل تحمل باشد و براین باورم که نمایشنامه بدون نقص نیست و سعی می‌کنم این نواقص را برای اجرای عمومی برطرف کنم.

شما در نخستین دوره جشنواره تئاتر فجر حضور داشته‌اید. تئاتر تان را در آن سال در چه سالنی اجرا کردید؟
تئاتر شهر، سالن اصلی.

من از آقای که کنارم نشسته بود و اجرای نمایش «خانات» را در سال ۶۱ دیده بود پرسیدم که آن اجرا چگونه بوده است و او بنا به آن شرایط کلی از اجرا تعریف کرد...
خب، جوان زمان طوری بود که بد زمانی بود، چون می‌توانستند هر اتهام سیاسی‌ای را به تو بزنند و هواداری از هر حزبی را به تو نسبت دهند. خودم از اول در دوران انقلاب هیچ وجه سیاسی‌ای و فعالیت سیاسی هم نداشتم و جزو هیچ گروهی هم نبودم، من عشقم تئاتر است و الآن هم به تئاتر فکر می‌کنم و تا جشنواره چهل و یکم هیچ شغلی به جز تئاتر نداشته‌ام؛ بنابراین برای فرقی نمی‌کنم که در چه شرایطی بیایم و بروم، چون تئاتر شغلم است و باید به هر شکل از آن حمایت و حفاظت کنم.

علت حضور شما در جشنواره چهل و یکم هم همین است، چون شاغل هستی؟
بله، ولی نمی‌خواهم بگویم که مثل سوپرمارکت است ولی تئاتر یک شغل است و باید در کنارش زندگی کرد؛ و نمی‌شود گفت به خاطر اینکه کمی شرایط نامطلوب است باید در آن رانخته کرد. حالا یک عده می‌گویند که نباید کار کرد و باید در آن رانسته؛ من به چنین چیزی اصلاً اعتقاد ندارم.

بهترین دوره‌های جشنواره یادتان هست؟

جشنواره دوازدهم.
چه کاری را در آن دوره اجرا کرده‌اید؟

نمایش روایی علاقه دارم. یا بریده‌بریده بودن روایت‌ها؟

همچنین استفاده از تکنیک‌های تعزیه نیز برایم دغدغه‌آمیز بوده است برای همین تو یک نمایش ایرانی می‌بینی که آمیخته با یک روایت پست مدرن شده است؛ اما سعی کرده‌ام در بدنه و بافت نمایش، آن چیزهایی که در تعزیه هست و روایی بودن تعزیه را با خود به این نمایش بیاورم؛ اما برایم خیلی سخت بود چون با زمان کم و اندک همین را هم که نوشته‌ام، برایم یاور پذیر نبود؛ اگر کسی به من کمک می‌کرد و جنبه‌های تاریخی نمایشنامه را به من می‌رسانید می‌توانستم کار بزرگ‌تری را بنویسم و باید به جشنواره می‌رسیدیم و به دوستان نیز قول داده بودیم اما من در عین حال سعی کرده‌ام نمایشنامه‌ای بنویسم که شخصیت داشته باشد، شکل داشته باشد

و باید نمایشنامه قابل قبول می‌شد؟
بله، باید تاریخ را تبدیل به نمایش می‌کردم ولی همچنان اعتقاد دارم که در نسخه دوم می‌توانم درست‌تر و عمیق‌تر عمل کنم که این نیاز عمومی جامعه است و بسیار جا دارد که در اتفاقات امروز نیز مایه‌ها در جامعه امروز دارد.

و همچنین من حس می‌کنم که رویکرد شما پست‌مدرن نیز باشد؟

بله
هم به لحاظ شکل اجرا و هم روایت آن یا پیوسته با زبان امروز ما را به گذشته دعوت می‌کنید؟
بله، خود روایت چنین است و من به

از تاریخ تا تئاتر

مردم تاریخ را می‌شناسند و اغلب با امام رضا و تاریخ زندگی‌اش آشنایی دارند. در نمایشی که ما کار کرده بودیم با زبان ساده، معمولی و طبیعی و تمهیدات صوتی، هم آوازی و هم خوانی و...
اما در نسخه دوم از همه آن‌ها فاصله گرفتم چون برای صحنه به ادبیات خاصی قائل هستم. نوشتار شخصیت‌ها، کدهایی که انتخاب کردم، مسیری که انتخاب شده برای هیئت است که ۱۴ نفرند که می‌خواهند امام را از مدینه به قتلگاه ببرند و در مرو امام شهید می‌شود. قصه مسیرش این است؛ یعنی از مبدأ مقصد و کدهای بسیاری وسط راه است که برخی از آن‌ها را حذف کرده‌ام چون به کار نمی‌آمدند و کدهایی را انتخاب کردم که به لحاظ نمایشی کمی پررنگ‌تر بوده‌اند و به نظرم کار بسیار سختی بوده که کدهای مورد نظرم را انتخاب کنم

برای یک نمایش عمومی و فضای محیطی اجرا شد.
پس شما یک اجرای محیطی داشته‌اید؟
بله، اما نسخه دوم با تغییرات زیادی برای صحنه نوشته شده است.
یعنی آن را مدرن‌تر کرده‌اید؟

بله، آنجا یک نمایش عامیانه و ساده برای مردم بود و در یک محیط باز که تماشاگر دارد عبور می‌کند و لحظه‌ای می‌ایستد و نمایش را تماشا می‌کند اما نسخه دوم را برای صحنه نوشتم.

برخورد مردم با آن نمایش چگونه بود؟
بی‌تظیر بود.

چه چیزی؟
به خاطر اینکه برای تماشاگر دیدن یک نمایش در حرم جذابیت دارد؛ و همچنین امام رضا، مهربانی او و رفتش برای مردم جذاب است و دیدن مأمون و هارون و چنین شخصیت‌هایی برایشان دیدنی است.

ضمن اینکه مردم تاریخ را می‌شناسند و اغلب با امام رضا و تاریخ زندگی‌اش آشنایی دارند. در نمایشی که ما کار کرده بودیم با زبان امروز ما را به گذشته دعوت می‌کنید؟

بله، خود روایت چنین است و من به

از تاریخ تا تئاتر

مردم تاریخ را می‌شناسند و اغلب با امام رضا و تاریخ زندگی‌اش آشنایی دارند. در نمایشی که ما کار کرده بودیم با زبان ساده، معمولی و طبیعی و تمهیدات صوتی، هم آوازی و هم خوانی و...
اما در نسخه دوم از همه آن‌ها فاصله گرفتم چون برای صحنه به ادبیات خاصی قائل هستم. نوشتار شخصیت‌ها، کدهایی که انتخاب کردم، مسیری که انتخاب شده برای هیئت است که ۱۴ نفرند که می‌خواهند امام را از مدینه به قتلگاه ببرند و در مرو امام شهید می‌شود. قصه مسیرش این است؛ یعنی از مبدأ مقصد و کدهای بسیاری وسط راه است که برخی از آن‌ها را حذف کرده‌ام چون به کار نمی‌آمدند و کدهایی را انتخاب کردم که به لحاظ نمایشی کمی پررنگ‌تر بوده‌اند و به نظرم کار بسیار سختی بوده که کدهای مورد نظرم را انتخاب کنم

تیریک

رضا آشفته

منتقد تئاتر

رضا صابری، هنرمند پرسابقه تئاتر و سینما که امسال با نمایش «ایرانیان» باز هم سراغ موضوعی مذهبی-تاریخی رفته، می‌گوید من عشقم تئاتر است و تا جشنواره چهل و یکم هیچ شغلی به جز تئاتر نداشته‌ام؛ بنابراین برایم فرقی نمی‌کند که در چه شرایطی بیایم و بروم، چون تئاتر شغل من است و باید به هر شکل از آن حمایت و حفاظت کنم.

اجرای نمایش «ایرانیان» نوشته و کار رضا صابری با حضور بازیگران مشهوری که روزهای سه‌شنبه و چهارشنبه (چهارم و پنجم بهمن) در تالار وحدت و در بخش بین‌الملل چهل و یکمین جشنواره تئاتر فجر اجرا شد ما را بر آن داشت که پای صحبت‌های نویسنده و کارگردانش در هتل لاله (محل استقرار هنرمندان حاضر در جشنواره تئاتر فجر) بنشینیم.

نمایش ایرانیان درباره زندگی امام رضا (ع) از مدینه تا مرو و زمان شهادتش است. در ادامه این گفت‌وگو را می‌خوانید.

چطور شد که شما مجدد به سمت یک داستان مذهبی رفته‌اید و با این رویکرد کار کرده‌اید؟

من پیش از این هم به سمت مضامین مذهبی رفته بودم منتها نه این قدر جدی و خیلی متمرکز، ولی خوب این نمایش در واقع دو نسخه داشت، نسخه اولش چند ماه پیش در خود پارکینگ بزرگ حرم مطهر

News

The 2023 FITF to hold the "Meeting of the Islamic World Theater Union"

Iran Theater-The meeting of the Islamic World Theater Union will be held at the 2023 FITF in the City Theater Complex, as the same time as International seminar of Islamic World Theater Union on January 29th.

The 41st Fajr International Theater Festival will hold the "Meeting of the Islamic World Theater Union" with 6 specialized topics. The topics of the meeting are as follows: "Knowing the capabilities of theater", "Cross-border activities in the Islamic world countries in the field of theater", "Philosophy of theater in Islamic countries", "Examining the problems and obstacles of the theater art in Islamic countries", "Applicable theoretical solutions in the growth and promotion of theater art in Islamic countries" and "Creating the field of joint cooperation in the field of theater in Islamic countries".

The international seminar of the Islamic World Theater Union will be held with 6 scientific articles from Iraq (2 articles), Tunisia, Algeria, Egypt and Iran, and the capacities of theater in Islamic countries will be examined from different aspects in the seminar. According to the statistics announced by the Secretariat of FITF, researchers and experts with 20 articles requested to participate in this meeting. And finally, articles by Jamal Garmi (theater director and head of the artistic department of the National Theater of Algeria), Ezzeddin Abbasi (head of the Tunis University of Fine Arts), Riad Zamal (professor of the Higher School of Music and Theater), Abdul-Karim Abboud (head of the collage of Fine Arts at Basra) and Mahmoud Kahila (head of the Egyptian Performing Arts Education Department) were accepted. 34 people from 8 different countries will participate in the seminar, which will be held with a special speech by Dr. Rahimpour Azghadi. This meeting will be held on Sunday, January 29, 2023 from 9:00 to 14:00 in the Hall of Fame of City Theater Complex.

Reza Saberi:

Theater is my job

interview

Iran Theater-Reza Saberi, a veteran theater and cinema artist, has again chosen a religious-historical theme in the show *Iranians*. Saberi reveals that his love is theater and he has not had any job but theater. Therefore, it doesn't matter to him what kind of situation he is in, because the theater is his job and he must support it anyway. Reza Saberi's "Iranians" was performed on Tuesday and Wednesday in Vahdat Hall. It competes in the international section of the 2023 FITF. "Iranians" is the story of the hidden truths about the killing of Alevi women and children by Harun Abbasid caliphate until his son Ma'mun came to power. This show deals with the forced journey of Hazrat Ali ibn Musa al-Reza (a.s.) from Medina to Khorasan. Iran Theater had a Question and answer with writer and director Reza Saberi at Laleh Hotel about "Iranians" and FITF.

How did you choose a religious story for the show and direct it with this approach?

-I have done shows with religious themes before,

there was a folk and simple show for the people in an open area where the audience passes by and stops for a moment and watches the show, but I wrote the second version for the stage

but it was not so serious and focused, so this show actually had two versions, the first one was performed a few months ago in the large parking lot of holy shrine for a public.

So was it an environmental theater?

-Yes, but the second version was written with many changes for the stage.

Do you mean you updated it?

-Yes, there was a folk and simple show for the people in an open area where the audience passes by and stops for a moment and watches the show, but I wrote the second version for the stage.

What was the reaction of the people to that

show?

-It was amazing.

Why?

-Because it is interesting for the audience to see a show in the shrine; Also, Imam Reza, his kindness and gentleness are attractive to people. It is attractive for people to see Mamoun and Haroun and such characters. People know history and are often familiar with Imam Reza and his life history as well. In the show that we had worked on, it was with simple, normal and colloquial language, and sound arrangements, singing and harmony, etc. But in the second version, I avoided all these features, because I believe in a special literature

for the stage. The writing of the characters, the codes that I chose, the path that was chosen for a group of 14 people who want to take the Imam from Medina to the slaughterhouse, and the Imam is martyred in Marv. This is the path of the story: from the origin to the destination and there are many codes in the middle of the way, some of which I deleted because they did not work for me and I chose the codes that were a little bolder in terms of presentation and I think it was very difficult to find the codes I wanted. Because I had to read history and I didn't know history completely, and I read these regularly and turned them

into dramas and went back to them. In terms of writing, the second version was very difficult and exhausting. There was no one to help me, and I had to look for references and write.

Shouldn't you have distorted the history?

-Exactly

And the play should be believable.

-Yes, I should have turned the history into a show, but I still believe that in the second version I can work more correctly and deeply, that this is the general need of the society and there is a lot of work to be done, which resonates in today's society.

I get the feeling that your approach is also

postmodern.

-yes.

What is the reason for your participation in the 2023 FITF? Because you consider theater as a job?

-Yes, but I don't want to say that it's like a supermarket, but theater is a job and you have to live with it; And you can't say that you shouldn't work because the conditions are a bit unfavorable. Now some people say that you shouldn't work and that the theater should be closed. I do not believe in such a thing at all.

Do you remember the best edition of the festival?

-The 12th edition (1994 FITF) was the best.

A meeting of Omani artists was held to recognize the art of nations

Iran Theater-Omani guests of the 2023 FITF met with Mahmoud Farhang and Ahmad Julai in order to further cooperation for the recognition of the Theater of Nations at the Secretariat of 12th National and 1st International Mystics (Sahebdelan) Theater Festival.

The meeting was attended by Mahmoud Farhang (secretary of the 12th National and 1st International Mystics (Sahebdelan) Theater Festival) and Ahmad Joulai (secretary of the International Ritual and Traditional Festival) with Yousef Al-Balushi, the director, and Abbas Al-Hakim, the actor of the Omani theater group, who came to Iran to participate in the FITF in the place

of the secretariat of Sahebdelan theater Festival. Omani artists presented their plays in the 2023 FITF and mentioned their other activities such as participating in international festivals of Islamic countries in the region, Asia and Africa and the awards they received in these festivals.

As they said, the number of theater activists and graduates in Oman is now limited, but they have had a good reception for plays based on religious and the Quran. Ahmed Joulai, the head of the webinar committee of the 12th National and 1st International Mystics (Sahebdelan) Theater Festival, spoke about the translation and exchange of

theater works and literature between the two countries. And Omani artists also promised to cooperate with this researcher to produce and write the book "Oman Theater History". Mahmoud Farhang, the secretary of the 12th National and 1st International Mystics (Sahebdelan) Theater Festival, introduced the different section of this theatrical event and explained about its capacities. Considering the quality level of works produced by Iranian artists and in order to recognize the artistic works of nations, it was decided that Omani artists should provide photos and books about the history of Omani theater for translation and printing to the secretary of Sahebdelan Theater Festival.

At the end of this meeting, the book "Modern History of the West" by Ahmad Julai, the list of Sahebdelan Theater Festival and some plays from the publications of the General Department of Performing Arts were given to the guests.

Txema Munoz meets with the General Director of Performing Arts Center

Iran has the largest number of drama festivals in the world

Iran Theater-Spanish actor and stage director, Txema Munoz had a meeting with Kazem Nazari, the General Director of Performing Arts Center during the 2023 FITF.

Spanish director of the show "Lumiere" met Kazem Nazari (Director General of Performing Arts Center) and Mozghan Vakili (Director of International Relation Department performing Arts Center of Iran) in the office of the director general of performing arts. Kazem Nazari confirmed the high position of Spanish artists in the world and welcomed the presence of Spanish artists in the 2023 FITF. "Iran has a variety of festivals, and therefore Iran can be considered to have the largest number of

theater festivals in the world." The Director General of Performing Arts considered this to be the result of Iranians' great interest in performing arts. Txema Muñoz discussed that theater has common movements and the basics everywhere in the world. "Different countries of the world may have different points of view in politics, but they all share the same feelings, and all feelings can be unified on stage." Txema Munoz has a conservatory education, mime and pantomime and choreography and magician. He said: In the first two days of my stay in Iran, I have gotten to know more about Iranian art and I hope that next year I will be able to participate in Iranian theater

festivals with more shows. Mozghan Vakili, Director of International Relation Department performing Arts Center of Iran announced the holding of a new festival in Zanjan city in the field of happy shows (circus, clown, etc.) next year, which was also welcomed by the Spanish artist, and he expressed his hope that he would be able to participate in this festival with shows New participation. The Spanish one man show "Lumiere" written and directed by Txema Munoz and Carls Sans competes in the international section of the 2023 FITF. The 2023 FITF is underway in Tehran until January 31. The festival is presided over by Iranian actor and director Kourosh Zarei.